

EU:n ilmasto-oikeuden kehitys

Kati Kulovesi

Kansainvälisen oikeuden professori

Ilmasto-, energia- ja ympäristöoikeuden keskuksen CCEEL:in johtaja

cceel

THE CENTER FOR CLIMATE CHANGE,
ENERGY AND ENVIRONMENTAL LAW

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Key elements of EU climate law

2030 CLIMATE AND ENERGY FRAMEWORK	
Overarching Structure (based on Articles 192.1³⁷ and 194.2³⁸ of the Treaty on the Functioning of the EU, TFEU) <ul style="list-style-type: none">• Regulation on Governance of the Energy Union and Climate Action	
Climate Component (Article 192.1 of TFEU) <ul style="list-style-type: none">• Recast Emissions Trading Directive• Effort-sharing Regulation• Regulation on Land use, land-use change and forestry (LULUCF)	Energy Component (Article 194.2 of TFEU) <ul style="list-style-type: none">• Recast Renewable Energy Directive• Recast Energy Efficiency Directive• Directive on Energy Performance of Buildings• Electricity Market Regulation• Electricity Market Directive• Regulation on Risk Preparedness• revised Regulation on the Agency for the Cooperation of Energy Regulators,

EU:n ilmasto-oikeus: Hallinnolliset puitteet

- Yli 30 maassa on ilmastonmuutosta koskeva kansallinen puitelaki
 - UK, lähes kaikki EU-maat
 - Myös useissa maissa Euroopan ulkopuolella: Kenia, Meksiko, Uusi Seelanti, Costa Rica, Fiji, Kolumbia jne.
- EU:ssa Energiaunionin hallintomalliasetus sisältää esim. Ilmastosuunnitelmia ja raportointia koskevat määräykset, mutta useita aukkoja verrattuna muiden maiden ilmastolakeihin
 - Tavoitteet ja hiilibudjetit, ilmastopaneeli

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS 2021/1119 puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)- OJ L 243/1, 30.6.2021

EU:n ilmastolaki 2021

- Ilmastotavoitteet lakiin
 - **Ilmasto**neutraalisuus 2050
 - 55% päästövähennys 1990 tasosta 2030 mennessä
 - Komissio tekee ehdotuksen 2040 tavoitteesta 6kk Pariisin sopimuksen 14 artiklan ensimmäisen Maailmanlaajuisen tarkastelun jälkeen (6/2024) sekä raportin EU:n hiilibudjetista välille 2030-2050
 - Mahdollinen tarkistus 2040 tavoitteeseen v. 2028 toisen Maailmanlaajuisen tarkastelun jälkeen
 - hiilinegatiivisuus v. 2050 jälkeen
- Komissio seuraa edistystä EU:ssa ja jäsenmaissa 5 vuoden välein
- European Scientific Advisory Board on Climate Change
 - Kutsu jäsenmaille perustaa vastaava tieteellinen elin
- Vahvistaa ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevaa sääntelyä

Päästöjen vähentämistä koskeva aineellinen lainsäädäntö: Fit for 55

- Komissiolta 13 lakiehdotusta heinäkuussa 2021 trilogit
- Päästövähennys vähintään 55% v. 1990 tasosta 2030 mennessä
- Uusiutuva energia 2030 vähintään 40% (ed. tavoite 32%; osuus v. 2019 oli 19,7%)
- Energiatehokkuuden parannus 36% (ed. tavoite 32.5%, energiasäästöt v. 2019 olivat n. 17-17,4%)
 - Ehdotus sisältää jäsenmaille viitteelliset tavoitteet

Fit for 55

- EU:n ilmasto-oikeuden kolme keskeistä pilaria uudistuu:
 1. Päästökauppajärjestelmän kiristäminen ja laajentaminen
 2. Taakanjakosektoreilla kansallisia tavoitteita kiristetään
 - Liikenteen ja rakennusten polttoaineiden päästöille oma päästökauppa
 - Useita EU-tason toimia: sähköautot, rakennukset, autojen CO2 päästöt jne.
 3. Nieluasetus
 - Uusi lähestymistapa eli kansalliset tavoitteet v. 2026 alkaen
 - Maatalous mukaan 2031
- Lisäksi tärkeitä ehdotuksia liittyen uusiutuvaan energiaan (ml. vetyyn), biomassan kestävyyskriteereihin, oikeudenmukaiseen siirtymään, jne.

EU:n päästökauppajärjestelmä

- Päästökaton madaltaminen ja päästöoikeuksien määrän vähentäminen
 - Päästökaton lineaarinen vähennyskerroin 2,2%:ista 4,2%:iin
 - 61% vähennys v. 2005 tasosta v. 2030 mennessä
 - 117 miljoonaa päästöoikeutta kerralla pois markkinoilta (ylijäämä)
 - Ilmaisjaon ehtojen kiristäminen
- Kiristyksiä lentoliikenteen päästökauppaan
 - Päästöoikeuksien ilmaisjako päättyy 2026 (CORSIA)
- Päästökaupan laajentaminen
 - Uusi, erillinen järjestelmä tieliikenteen ja rakennusten polttoaineelle
 - Meriliikenteen päästöt mukaan nykyiseen järjestelmään

Hiilitullimekanismi (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM)

- **Miksi?** Hiilivuodon estäminen, hiilen hinnoittelun edistäminen jne.
- **Mitä?** Kolmansista maista tuotavat tuotteet: teräs, sementti, sähkö, alumiini ja lannoitteet
 - Käytännössä soveltuu aika pieneen määrään maita –vaikuttaa eniten Venäjään, Turkkiin, Kiinaan ja Britanniaan
 - Arviointi v. 2025 ja mahdollinen laajennus uusille sektoreille sen jälkeen
- **Miten?** Ostettava ETS:stä erillisiä päästöoikeuksia tuotteen valmistuksessa syntyneiden päästöjen perusteella
- Siirtymäaika v. 2026 asti
- **Haasteita?** EU:n kauppakumppaneiden reaktiot? Yhteensopivuus WTO-oikeuden kanssa? Kansainvälinen ilmasto-oikeus ja CBRDDC?

Taakanjakoasetus (Effort-sharing Regulation)

- Päästökaupan ulkopuoliset sektorit: maatalous, jäte, liikenne, rakennukset jne. – yht. n. 60% EU:n päästöistä
 - Rakennukset ja liikenne säilyvät taakanjakoasetuksen alla vaikka kuuluvat myös uuden päästökauppajärjestelmän piiriin
- Jäsenmaiden kansalliset päästövähennystavoitteet
 - Suomen sitova kansallinen päästövähennystavoite nousisi 39%:sta 50%:iin vuoden 2005 tasosta

Nieluasetus (LULUCF Regulation)

- Ehdotus yksinkertaistaisi nykyjärjestelmää
 - Nykyiset, Kioton pöytäkirjaan perustuvat laskentasäännöt monimutkaiset
 - Esim. Suomessa paljon puhuttanut metsänielun vertailutaso
 - Paikkaisi nykyasetuksen puutteita monitorointiin ja raportointiin liittyen
 - V. 2021-2025 nykyasetuksen mukaan
- V. 2026 alkaen jäsenmaille maakohtainen nielutavoite
- V. 2031 maatalouden päästöt mukaan eli entistä kattavampi lähestymistapa maankäyttösektorin päästöihin

Liikenne

- Lentoliikenteen ja meriliikenteen päästökauppa sekä kestävä polttoaineet
- Tieliikenteen päästöt mukaan uuteen päästökauppajärjestelmään
- Autojen CO₂-päästörajoitukset kiristyvät ja polttomoottoriautojen myyntikielto 2035 alkaen
- Sähköautojen vaatiman infrastruktuurin kehittäminen
 - Nyt 270 000 latauspistettä, joista suurin osa Ranskassa, Saksassa ja Hollannissa
 - 2030 latauspisteitä n. 3 miljoona ja verkosto kattaa paremmin koko EU:n

Oikeudenmukainen siirtymä ja rahoitus

- Sosiaalinen ilmastorahasto
 - Tukea kotitalouksille liittyen energiaköyhyyteen, uudistuksiin
 - Rahoitusta EU-budjetista, päästökauppatuloista
- Jäsenmailla olisi velvollisuus käyttää päästöoikeuksien huutokaupoista saadut tulot ilmastotarkoituksiin
- Muutoksia myös Modernisaatorahastoon (ehdot, lisärahoitus) ja Innovaatorahastoon (lisärahoitus)